

En öländsk Swedish Grace: ett besök i Arthur Percys Vickleby

Mimmi Nihlén

Volym 2 Nummer 2 2025



Publicerad online: 6 okt 2025.



[Skicka in din artikel till denna tidskrift](#)

En öländsk Swedish Grace: ett besök i Arthur Percys Vickleby

Mimmi Nihlén

Å, så det doftade! Hela rymden doftade ju, som om den svaga morgonvinden skakat stora buketter av alla midsommarens blommor mot mitt ansikte. Men Ölands alvar bär inga blommor. Jag såg bara gräs, redan litet solbränt och torrt, och sand och mylla av en guldbrun färg: en ändlös slätt sträckande sig bort mot de svängande väderkvarnsvingarna, vilkas spetsar snuddade vid lövmassan, som vältrade sig ned mot det mörkblå tindrande vattnet.¹

Agnes von Krusenstiernas beskrivning av det öländska landskapet i *Tonys sista läroår* (1926) stämmer väl överens med målningar av Arthur Percy (1886–1976). Tunn växtlighet i ett landskap med synlig kalkstensberggrund. Gårdar i en ödlig miljö, på gränsen till alvaret. Ett gulgrönt gräs och blommor. Trots de något karga beskrivningarna och avbildningarna har både författaren och konstnären fångat det lugn och den trygghet som det öländska landskapet kan erbjuda. Och visst blommar det på alvaret. Vicklebyalvaren är välbesökta för att om våren uppleva blomsterprakt. Orkidéer som Sankt Pers nycklar och Adam och Eva tillsammans med gullvivor gör alvaret till en färgglad plats. Precis intill Stora alvaret vid Vickleby på Öland växte också Arthur Percy upp.²

I dag är Percy framför allt känd som formgivare och som en av företrädarna för *Swedish Grace* bland svenska keramiker från tidigt 1900-tal,³ men hans konstnärliga verksamhet



Arthur Percys avdelning vid De ungas utställning i Hallins konsthandel 1910. Ericsson 1980, s. 14.

¹ Agnes von Krusenstjerna, *Tonys sista läroår*, Stockholm: Bonnier 1926, s. 9.

² Anne-Marie Ericsson, *Arthur Percy: Konstnär och formgivare*, Diss. Stockholms universitet 1980, s. 15–17.

³ *Swedish Grace* är en internationell benämning på den svenska inriktningen som präglade arkitektur och konsthantverk under framför allt 1920-talet, även kallad jugotalsklassicism. Termen myntades av den brittiske kritikern Morton Shand 1930. *Nationalencyklopedin*, Swedish Grace.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/swedish-grace> (hämtad 2025-09-04).

började inom måleriet. Som en del av gruppen ”De unga”, också kallade 1909 års män, tillsammans med bland annat Isaac Grünewald, Carl Ryd, Birger Simonsson och Sigfrid Ullman introducerade Percy en ny inriktning i den svenska konsten. De flesta hade studerat hos Matisse i Paris och utforskade hellre former och färger än nationella strömningar. De ungas första utställning 1909 i Hallins konsthandel på Drottninggatan i Stockholm blev en framgång för Arthur Percy, som fick några av de mest positiva recensionerna.⁴

På utställningarna visade Percy porträtt och landskapsmotiv, de senare ofta från Öland. Vid 17 års ålder hade han lämnat ön för att söka arbete i Stockholm. Konsten kom att ge honom en möjlighet att röra sig bort från byn och de begränsade möjligheter som fanns där, men trots det återvände han ofta till sin hembygd i sina motiv. I ett brev skrivet 1906 är Percy entusiastisk över att arbeta med Ölands färgrikedom: ”Du kan förstå så många färger man kan få njuta av att lägga i ett sådant landskap”.⁵

I Vickleby kom Percy att bygga ut sitt barndomshem med ateljé, och anlade en trädgård som blev en viktig utgångspunkt i hans måleri. En oljemålning från 1945 visar en utsikt från trädgården, ett stilleben i naturen med strategiskt placerade föremål och växter. *Kvarn och blå stege* för tankarna till von Krusenstjernas beskrivning: ett vidsträckt landskap, dock fyllt av grönska, som sträcker sig mot väderkvarnen i bakgrunden. I förgrunden ligger trästockar över lövtäckt mark. Målningens högra hörn domineras av stammen till ett träd, möjligen en ek. De trädgårdsredskap som syns i målningen har sannolikt placerats ut där – Percy arbetade ofta med



Arthur Percy, Kvarn och blå stege 1945. Olja på pannå. 30x40 cm. Länsmuseet Gävleborg. <https://digitaltmuseum.org/021048479516/kvarn-och-bla-stege-oljemalning>.

⁴ Ericsson 1980, s. 11–13.

⁵ Ericsson 1980, s. 18.

olika uppsättningar i sina motiv – men de bidrar till att skapa en bild av en aktiv trädgård, där någon verkar vara mitt uppe i arbete. En blå stege och en solrosplantering bildar en gräns mellan målningens för- och mellgrund, men trädgårdens gräsmatta sträcker sig bort mot en stenmur intill väderkvarten i bakgrunden. Det är inget märkvärdigt motiv, men konstnären har lyckats fånga känslan av att befinna sig i Vickleby – en grönskande plats nära det karga alvaret.

Vickleby bygata är en smal väg där man längs sidorna möts av låga kalkstensmurar och trä- och stenhus med grönskande trädgårdar. En karaktäristisk radby där gårdarna ligger tätt intill varandra. Mitt i orten finns det därför inga tecken på att man är i närheten av alvaret. Vickleby ligger dock också i närheten av bördig jordbruksmark. Upplevelsen av platsen påverkas alltså mycket av i vilken kant av byn man befinner sig – österut breder sig alvaret ut, i mitten en idyllisk trädgårdspräglad by och västerut stora åkrar. Under Arthur Percys uppväxt skapade det också en social gräns. Rika bönder med sin bördiga jord var bosatta åt väster, medan det obemedlade stugfolket bodde åt öster.⁶

1923 blev Arthur Percy konstnärlig ledare för Gefle porslinsfabrik, efter att ha imponerat på den verkställande direktören Waldemar Meyer med förslag på nya ljusstakar. Två år senare deltog fabriken och Percy på Parisutställningen. I avdelningen ”Art et Industrie de la Céramique” delade Gefle porslinsfabrik utrymme med bland annat Gustavsberg och Rörstrand. Utställningsföremålen placerades i en traditionell pyramiduppställning. Överst i Gefles porslinsfabriks pyramid tronade en stor vinbål med lock, komponerad av Arthur Percy. Skålens mest praktfulla del är dess lockknopp i form av en backantinna vilandes på en fruktädd.⁷ Modellen, som enbart tillverkades för speciella tillfällen eller på beställning, tilldelades *Diplôme d’Honneur* (andra pris).⁸

Naturen följde följaktligen med Percy i hans keramiska skapelser. Ett par serviser av honom visades också på utställningen – ”Tre blommor” och ”Iris”. Likt vinbålet är de enkelt utformade med böljande former och mjuka färger. ”Tre blommor” trycktes i mangan som mot det gråvita godset skapade en brunviolett färgton, och ”Iris” dekor bestod av en handmålade lilja i en grön nyans. I dessa serviser visade Percy en förmåga att ”balansera rustik traditionalism och modern slagkraft”.⁹ Den grönskande trädgården och det öländska landskapet som syns i Percys måleri verkar ha haft betydelse även för de kreationer som skapades för Parisutställningen 1925.

⁶ Ericsson 1980, s. 16.

⁷ För bilder av vinbålet i olika dekoreringsversioner se bland annat: Stockholms auktionsverk <https://www.auktionsverket.com/arkiv/online/742722>, Uppsala auktionskammare <https://www.uppsalaauktion.se/en/auctions/20250513/149-arthur-percy/>, Jackson Design <https://www.jacksons.se/products/swedish-grace-lidded-faience-bowl-and-a-pair-of-candlesticks-2305020>.

⁸ Ericsson 1980, s. 45f.

⁹ Ericsson 1980, s. 46.

Öns speciella ljus, flora och enkla miljöer fick en plats i den svenska konstindustrin. Utställningsdeltagandet blev en framgång på flera sätt, både för konstnären, landet och porslinsfabriken. *Swedish Grace* sattes dock snart åt sidan till förmån för funktionalismen, som introducerades i Sverige på Stockholmsutställningen 1930. Naturen kom att få en mindre roll i formspråket, även i Arthur Percys keramik. Dock lämnade han aldrig riktig den öländska naturens uttryck och färgskala. Det följde hans måleri och konsthantverk livet ut.

Arthur Percy är inte den enda kopplingen mellan den öländska byn och Parisutställningen 1925. I dag domineras Vickelby av Capellagården, en hantverksskola för gestaltande arbete grundad av Carl och Siv Malmsten. Inrednings- och möbelarkitekten presenterade ett vardagsrum såväl som delar av inredningen i Svenska paviljongens mottagningsrum, som fick positiva omdömen. Malmstens avtryck i landskapet, genom den omtyckta hantverksskolan, har sannolikt bidragit till att minnet efter honom är starkare än det efter Arthur Percy. Den senare är egentligen enbart synlig genom den grusväg som bär hans namn. Barndomshemmet står dock kvar, om än förändrat, och hans måleri är alltjämt en intressant skildring av det öländska landskapet under tidigt 1900-tal. Ett landskap som genomgått få förändringar sedan dess.